

MENINJAYTIS MENINGOKOKAL WAR GUUD

Waa maxay meninjaytis meningokokal?

Meninjaytis Meningokokal waa cudur daran oo ku dhaca dhiigga iyo xuubka maskaxda iyo xangulada (oo ah xuub khafiif ah oo ku dhahaadhan maskaxda iyo xangulada) waxana keena bakteeriya la yidhaahdo *Neisseria meningitidis*. Waa cudur dhif ah waxana uu **caadi ahaan u dhacaa kali ahaan**. Kooxo cudurka ah ama dilaacid cudurka ah oo lagu arko gudaha Maraykanka waa dhif.

Ayuu ku dhacaa meninjaytis meningokokal?

Qof kasta ayaa uu meninjaytis meningokokal ku dhici karaa, laakiin waxa uu ku badan yihiin ilmaha yaryar iyoc caruurta.

Sidee baa bakteeriyada keenta noocan meninjaytis ku fidaa?

Bakteeriyada meningokokas (meningococcus bacteria) waxa fidiya taabasho toos ah oo lala yeeso dheecaanka sanka ama cunaha ee qofka cudurka qaba. Dad badan ayaa bakteeriyadaa gaarka ah ku sida sankooda iyo cunahooda iyada oo aan lahayn wax ah calaamadaha cudurka, halka qaar kale ay ka yeeshaan calaamado culus.

Waa maxay calaamaduhu?

Inkastoo badi dadka u soo gaadho bakteeriyada meningokokas aanay si culus u jiran, qaar baa laga yaabaa inay yeeshaan qandho, madax-xanuun, matag, qoor adag iyo finan. Cudurku marmarka qaarkii geeri buu leeyahay.

Intee buu le'eeg yahay dhakhsaha ay calaamadaha cudurku ku soo baxaan?

Waxa laga yaabaa in calamaadaha cudurku ku soo baxaan laba ilaa 10 cisho ka dib soo-gaadhistaa, laakiin caadi ahaan waxay soo baxaan saddex ilaa afar cisho ka dib soo-gaadhistaa.

Goorma iyo mudo intee le'eeg ayaa qofka qaba cudurku uu fidin karaa cudurka?

Laga bilaabo wakhtiga uu cudurku qofka soo gaadho ilaa bakteeriyadu ka dhamaanayso dheecaanka sanka iyo cunaha, qofku waa uu gubdin karaa cudurka. Mudadu cudurku qofka hayo waxay ku xidhan tahay dawada la isticmaalo. Waa in bukaanka cudurka qaba laga hor joogsado dugsiga, xarun daryeel ilmo ama goobta shaqada ilaa ugu yaraan 24 saacadood ka dib markii la bilaabay daweynta ilaa inta uu cudurku ka yaraanayo.

Waa maxay daweynta meninjaytis meningokokal?

Antibiyootikada qaarkood ayaa si waxtar leh bakteeriyada uga baabi'isaa sanka iyo cunaha. Beenasiliin (penicillin) ayaa ah dawada inta badan la doorto.

Miyaa loo baahan yahay in la daweyyo dadka xidhiidh la yeeshay qof lagu sheegay cudurka meninjaytis meningokokal?

Kaliya dadka dhawaansho aad ah la yeeshay qofka cudurka qaba (xubnaha qoyska, shaqaalahaa daryeelka caafimaadka ee sameynaya dib-u-dhaqaajinta wadnaha iyo sambabka iyagoo qofka

afka ka afuuufaya, caruurta bukaanka kula ciyaartay xarunta daryeelka ilmaha, iwm.) ayaa u baahan in la fiiriyo in la siiyo daweyn ka-hortag ah. Dadkaa waxa caadi ahaan lagula taliyaa inay la tashadaan dhakhtarkooda. Xidhiidhka mar ah ee ka dhaca **fasal waxbarasho, xafis** ama goob warshadeed caadi ahaan **ma** aha mid ku filan in laga walwalo cudurka. Waa in dadka xidhiidh dhawaansha leh qofka la yeeshay (qoyska, xarunta daryeelka ilmaha, dugsiga xanaanada, iwm.) la ogeysiiso inay la socdaan calaamadaha hormariska ah ee cudurka, gaar ahaan qandho, iyo inay daweynta raadsadaan isla markiiba.

Ma jiraa talaal lagaga hortago meninjaytis meningokokal?

Wakhtigan, waxa jira talaal lagaga badbaadi karo qaar ka mid ah noocyada bakteeriyada meningokokal. Xaaladaha qaarkood ee lagu taliyay in talaalka loo qaato waxa ka mid safarka lagu tagayo meelaha la og yahay in cudurku ku tiro badan yahay iyo ardayda koleejyada ee ku nool isla goobta koleejka.

Wixii ah war dheeraad ah, wac North Dakota Department of Health (Waasaaradda Caafimaada ee Waqooyiga Dakota) oo leh lambarka 701.328.2378.